

et Sølvskrin, og Befolkningen kunde ikke udøve den almindelige Valgret. Jeg har aldrig opfattet Spørgsmaalet om den almindelige Valgret som en Talemaade, men det har hele mit Liv igennem været mig om at gøre at arbejde for den almindelige Valgrets Gennemførelse, og derfor vedkender jeg mig, at jeg har hævdet den Grundsætning, at vi ikke skulde gaa til Nedsættelse af en Kommission af den Art, som her er Tale om, før den nye Grundlov var traadt i Kraft, og Befolkningen gennem den almindelige Valgret havde øvet Indflydelse paa, hvem der skulde have Sæde i Rigsdagen.

Det ærede Medlem vilde i Gaar lægge et endnu sværere Tryk paa mig, idet han gjorde sig til Talsmand for 60 000 unge Mennesker, der havde Ret til at rette Bebrejdelser mod mig, fordi jeg var Skyld i, at Kommissionen nedsættes et eller halvandet Aar senere, end det ærede Medlem ønskede. Jeg kunde have Lyst til at se den Fuldmagt, det ærede Medlem har faaet fra de 60 000 Mennesker, til at optræde paa deres Vegne; jeg tror, det ærede Medlem her er optraadt som selvbestaltet Talsmand, og at han ingen Fuldmagt har.

Det ærede Medlem sagde om mig, at hvis jeg havde levet for hundrede Aar siden, saa havde vi ikke faaet saa god en Skolelov, som vi fik i 1814. Hvorfra ved nu det ærede Medlem det? Hvor kan det ærede Medlem finde paa at fremsætte en saadan Paastand? Jeg paastaar derimod, at hvis jeg havde levet for hundrede Aar siden og havde haft Lod og Del i de Spørgsmaal, saa havde vi faaet en ganske anden Skoleordning end den, vi fik; saa havde vi faaet en Skoleordning, med hvilken Befolkningen fik Indflydelse paa Skolen — medens Befolkningen saa godt som ingen Indflydelse fik i 1814 —, og vi havde faaet en Skoleordning, hvor vi var blevet fri for den Tortur, som saa mange Tusinde danske Børn, deriblandt ogsaa jeg selv, har maattet døje ved at læse Balles Lærebog. Ja, det ærede Medlem kan være overbevist om, at der ikke var sket nogen Skade, hvis jeg havde haft Indflydelse den Gang; men jeg synes, det er et overflødigt Spørgsmaal at drøfte. Hvorfor i al Verden finder det ærede Medlem nu paa saadanne Udfugter? blot for at sige nogle Ubehageligheder til mig, naar han ikke er tilfreds med det Standpunkt, jeg har indtaget.

Jeg maa sige til det ærede Medlem, at jeg er forbavset over, at han fremdeles optræder som en saa yderliggaaende Stats-skolemand, som han gør. Jeg ved jo nok, at Socialdemokraterne har staaende paa deres Program, at Skolen skal være fælles,

vederlagsfri og forpligtende, men dette Ord „forpligtende“ betyder jo „tvungen“. Jeg antager, det er det ærede Medlem, der har skrevet disse Ord i Socialdemokratiets Program, men han har dog følt, at Ordet „tvungen“ er et Ord, som ikke smager Befolkningen. I tidligere Tid har det ærede Medlem ofte brugt et andet Ord, som desværre i dette Øjeblik gik fra mig — naa, det kan ogsaa være det samme. Det ærede Medlem har hermed villet sige, at det, der er Maalet for Socialdemokraterne, er at faa en fælles, vederlagsfri og forpligtende Skoleundervisning, men det strider jo fuldstændig med den nye Grundlov. Efter at den nye Grundlov var vedtaget, forelagde det ærede Medlem fra Ringkøbing (J. C. Christensen) og jeg i Samlingen 1915—16 et Lovforslag om Skolefrihed, og da saa jeg til min Forundring, at det nuværende 10de Medlem for Hovedstaden (Borgbjerg) var Socialdemokratiets Ordfører. Det glædede mig, at der første Gang, vi kom til at drøfte Skolespørgsmaal efter den nye Grundlovs Vedtagelse, faldt saadanne Udtalelser fra Socialdemokratiet som dem, dette ærede Medlem den Gang fremkom med; de peger i en helt anden Retning. Det ærede 10de Medlem for Hovedstaden udtalte den Gang — det staar i Folketingstidenden for 1915—16, Sp. 4237 —, at han først vilde gøre nogle Bemærkninger om selve Lovforslagets Princip, og derefter sagde han: „at vi fra socialdemokratisk Side kan stemme for dette Lovforslag, fordi vi anerkender dets Princip. Vi har stemt for den nye Grundlovs § 83 om Skolefrihed, og vi vil gerne være med til at sanktionere de Love, som udfører dette nye Grundlovsprincip i Livet.“ Se, det er en helt anden Tale. Det ærede 2det Medlem for Hovedstaden kan altsaa se, at hans Standpunkt er saa gammeldags, at end ikke hans nuværende Partifæller deler det — jeg gaar nemlig ud fra, at den Udtalelse, jeg her har citeret, deles om ikke af alle Socialdemokrater saa dog af Flertallet indenfor den Lejr.

Det ærede 2det Medlem for Hovedstaden hævder stadig, at Landets Skolevæsen skal være en Enhed. Men hvor staar det skrevet? Det staar jo ingen Steder skrevet, hverken i Grundloven eller i nogen anden Lov. Jeg paastaar, at det ikke bør være en Enhed, og jeg tror, man forfuser Folkeskolens Stilling og Maal, naar man knytter den alt for nær til den lærde Skole.

Med Hensyn til Kommissionens Sammensætning var det ærede Medlem enig med mig i, at det kunde man forhandle om og forhaabentlig opnaa Enighed om.

Det ærede Medlem faldt over Sogne-